

نایپلئون کبیر

نایپلئون ناپلئون کبیر ... این مرد بزرگ که بزعم عموم مورخین جهان جزو نوابغ دهر محسوب میشود چنان نقش شگرفی در قرن خود بازی کرده و چنان آثار چهرت افکیزی از نیوغ خداداد و قدرت روح خود در تاریخ باقی گذاشته است که تا جهان باقی است نامش جاودان و داستانهای مربوط بزندگی و کارهایش پر حلاوت و فخر خواهد بود ...

نفوس ترین و عالی ترین آثار تاریخی فرانسه که تا دنیا باقی است همچون گوهرهای بر بهازیب کتا بنخانه های فرانسه خواهد بود کتابهایی است که هر پیرامون زندگی و فعالیت ناپلئون برشته تحریر در آمده است و باین جهت است که هرگز نه از عطش کنجکاوی جهانیان در باره این نابغه بزرگ ذره ای کاسته شده و نه آتش شور و تلاش مورخین نامی برای تحقیق در پیرامون کوچکترین حوادث مربوط بزندگی ناپلئون، سلطنت ناپلئون، جنگهای ناپلئون، همکاران ناپلئون، عشق ناپلئون، کارهای بزرگ ناپلئون تسلیم یافته است و سالی نیست که يك یا چند گل زیبا در خصوص زندگی ناپلئون در کلتزار ادبیات فرانسه رستن نگیرد و مشام روح علاقه مندان به این مرد بزرگ را محفوظ نکند.

از میان مورخین بزرگ که برای کسب يك افتخار جاودان عمر خویش را صرف تحقیق در باب زندگی و کارهای ناپلئون کرده اند با جرئت میتوان گفت که بتصدیق بیشتر سخن سنجان و گوهر شناسان گنجینه آثار تاریخی فرانسه لوئی ماوان، عضو آکادمی فرانسه از همه گوی سبقت ر بوده است و کتابهای بیشماری که وی در باره ناپلئون برشته تحریر کشیده است از قبیل: روم ناپلئون،

و فرانسه در دوره دیر کتوار و فرانسه در دوره امپراطوری و مردان انقلاب، و فرانسه در دوره کنسولها و امپراطوری، (در دو جلد) از لحاظ مدارک تاریخی و پرمغزی و از همه محترم طرز بیان از جمله محکمترین و استوارترین سنگهای کاخ پر جلال ادبیات فرانسه بشمار میروند.

اما از میان کتابهای لوئی مادلن که در بازه ناپلئون بچاپ رسیده است مهمترین از همه کتابی است بنام «ناپلئون» که در سال ۱۹۳۵ انتشار یافته و ارزش آن بنظر کلیه متقدین بزرگ نه تنها از تالیفات پیشین لوئی مادلن راجع به ناپلئون بیشتر است بلکه عالیترین و گرانبهاترین کتابی است که در باره بزرگترین نابغه دنیا پرشته تحریر درآمده است و امتیاز این کتاب نیز بیشتر از آن جهت است که در آن لوئی مادلن زندگی ناپلئون را نه تنها از لحاظ نظامی بلکه مخصوصاً از جهات اقدامات اصلاحی بزرگ و انقلابی وی باقول خودش از لحاظ استعداده بنیان گذاری، سردار بزرگ مورد بحث قرار داده و ثابت می کند که چگونه خدای متعال قدرت عظیم تاسیس و پی ریزی اصلاحات بزرگ اجتماعی را که موجب انقلابهای بزرگی در مدنیت اروپا و شاید سازمان اجتماعی دنیا گردید در ناپلئون با نبوغ نظامی شگرفی درهم آمیخته و مردی بوجود آورده بود که نه تنها از لحاظ نظامی بلکه از جهات سیاسی و اجتماعی و مخصوصاً نیروی پی افکندن کاخهای بزرگ اصلاحات اجتماعی سرآمد نوابغ جهان گردید.

برای آگاه کردن خوانندگان به امتیاز این کتاب از سایر کتابهای لوئی مادلن که در باره زندگی سردار بزرگ فرانسوی انتشار یافته و هدفی که در نگارش کتاب جدید تعقیب کرده است بهتر آنست که به دیباچه خود او رجوع کنیم. وی در این مقدمه چنین میگوید:

«سربازان بزرگی که بر اثر هنر نمائیم شگرف جنگی شهره آفاق شده اند در تاریخ زیاد هستند، همچنین اداره کنندگان بزرگی که در ایجاد تشکیلات و اداره کردن یک کشور شهرت جهانی یافته اند فراوانند لیکن در تاریخ

بندرت نابغه‌ای یافت شده است که هم فاتح بزرگ و هم اداره کنندهٔ بیمانندی باشد و کمتر مرد بزرگی دیده شده است که زمین را بکلی زیر و رو کند و در آن بفرود بیفتد و جهان را یکباره زیر و رو کند و در همان حال آنرا آباد نماید بیشتر مردان بزرگی که در تاریخ برای خود مقام شاهنشاهی بدست آورده اند یاد رسک خراب کنندگان بزرگ و یا در زمرهٔ آباد کنندگان نامی جهان در آمده اند. نابلسون از جملهٔ مردان نادر تاریخ است که قصدش تنها کشور گشائی و تعمیل اراده و تسلط خویش بر مناطق پهنار و خرد کردن ارتشهای بزرگ و بلند کردن نام فرانسه نبوده است بلکه هر جا را که فتح کرده بیدرنگ در صد عمران و آبادی آن بر آمده است و در همان دقایقی که نقشهٔ زیر و رو کردن مکانی را طرح میکرده است اندیشهٔ احیای آنرا بصورت نوین تر و دلپذیر تر و در سر می پرورانده است چنانکه تازه قدم در بیست و هفتمین مرحلهٔ زندگی گذاشته بود که ثابت کرد نه تنها یک نابغه بزرگ نظامی است بلکه در عین حال یک مدبر مایندبیر، یک تشکیلات دهنده بی نظیر و یک آباد کننده بی مثال است و چون در سی سالگی زمام امور از هم پاشیده یک کشور مغرب را بدست گرفت در اندک مدتی دولتی نو و ملت و جامعه‌ای نو تر بوجود آورد و وقتی بر مسند سلطنت نشست فعالیت اصلاح طلبی خویش را در قسمت اعظم اروپا بسط داد و باینکه لشکر کشی های بزرگ نظامی وی را از کار باز میداشت توافقست از اصلاحات بزرگ و از آبادیهای عظیم کلخ پر شکوهی بوجود آورد که سالیان دراز بعد از مرگ وی استوار و برقرار باقی ماند و در حقیقت معمار و بانی همان چیزی است که «تن، فیلسوف و مورخ معروف فرانسوی بر آن نام رژیم نومی نهاد بدین معنی که در پرتو یک اراده رزین و یک هوش بی نظیر که دست کمی از نیروی تخیل بی حد و حصر او نداشت توانست بر کلیه افکار خود حتی دورترین آرزوهای خویش لباس عمل پوشد و در همان دقایقی که لاینقطع نقشه جهان را بر هم میزد همچون معمار زیر دستی مشغول تهیه طرح کاخهای زیبا و پر شکوه باشد.

منظور این کتاب بحث در اطراف زندگی وی تنها از لحاظ آباد کردن و اداره کردن و پی افکندن کاخهای بزرگ اصلاحات است. در این کتاب جزئیات زندگی ناپلئون شرح داده نخواهد شد بلکه بیشتر این نکته مورد بررسی قرار خواهد گرفت که دوران کودکی و آموزش و پرورش و حوادث مختلف زندگی و مقتضیات تاجه اندازه در پرورش استعداد بی نظیر ناپلئون برای اداره کردن و بنیان گذاری و اقدامات شگرف اصلاحی و انقلابی وی تاثیر داشته است و چه عواملی موجب آن گردیده است که این سردار بزرگ در تمام دوره زندگی خویش گذشته از هنر نمایشهای بزرگ نظامی تولید جزر و معدعای عظیمی در اقیانوس تمدن جهان نماید.

بنا بر این خوانندگان گانی که بخواهند از این کتاب منتهای استفاده را بنمایند باید نکاتی را که لوئی مادلن در مقدمه خود بدانها اشاره کرده است در نظر گیرند و همواره این موضوع را بیاد آورند که لوئی مادلن همچون یک روانشناس بزرگ کوشیده است جزئیات استعداد شگرف بنیان گذاری ناپلئون را تحلیل کند و مانند یک فیلسوف بزرگ تربیتی آن عواملی را که موجب تشکیل شخصیت ناپلئون و پرورش قوای خارق العاده وی در اداره و راهنمایی جوامع بشری گردید تجزیه نماید.

لوئی مادلن در این کتاب قدرت عظیم ناپلئون کبیر را در بنیان گذاری اداره کردن و تشکیلات دادن و اصلاح نمودن و آباد کردن مواد دو چیز میداند: نخست وراثت و دوم نیروی و قدرت عظیمی که خداوند در روح وی بودیعت گذارده بود.

مؤلف در مقدمه خود نسب ناپلئون کبیر را به روحیان قدیم مهرساند که برخلاف بسیاری از کشور گشایان قدیم تنها آتش و لع جهانگیری و تسخیر در دل آنان زبانه نمیکشید بلکه منظور آنها از اشغال نواحی جدید بیشتر استعمار و آبادی و ایجاد یک نظم نوین و پر برکت بود. لوئی مادلن در این خصوص میگوید که:

نابلئون بناپارت يك ایتالیائی اصیل و يك فرد لاتین است که خون پاک رومیان قدیم در عروق وی جاری است. نابلئون يك افسر برآزنده روم است و بهمین جهت است که هنگامیکه دربر تو پیروزیهای درخشان خویش باططراق عظیمی داخل رم میگردد از اظهار ستایش نسبت به این شهر جاودان و ابراز عشق درونی خویش نسبت به موفقیت روم نمیتواند خوداری کند و از نظاره میدان ورزش رومیان قدیم چنان غرق در لذت و شغف میگردد که احساسات خود را در يك نامه رسمی که قاعدتاً باید حاوی اخبار نظامی و سیاسی باشد به دیرکتوار، که در آن زمان زمام امور فرانسه را بدست داشت چنین ابراز میدارد:

... این آثار روم از هر حیث در خور سابقه پرافتخار این ملت بزرگ است! من وقتی میدان ورزش قدیمی آنها را دیدم از ناچیزی میدان دشان دو مارس، خودمان بسی شرمگین شدم. در اینجا صد هزار تن میتوانند بر احتی بنشینند و صدای سخنرانان را بخوبی بشنوند.

بعداً ضمن سخنرانی مهمی که در بین اهون فبوغ قیصرهای روم در فاربون ایراد کرد چنین گفت: «من از بهترین نژاد قیصرها هستم... از نژادی که آباد میکنند»

بنابر این بنظر اوستی مادین نخستین عاملی که در ایجاد شخصیت و پرورش استعداد اداری بناپارت موثر است همان خونی است که بنا بر اصل علمی و فن، فیلسوف معروف آن ایجادش کرده و میان قدیم نسل بعد از نسل بوی رسیده و در عروقش جاری بود و عوامل روانشناسی و تربیتی و اجتماعی دیگری که استعداد او را بیش از پیش تقویت نمودلویی مادین تمام آنها را در این کتاب با نهایت زبردستی تجزیه و تحلیل میکنند.

بنظر نگارنده برای افسران و سربازان ارتش دلیر ایران که خون پاک نژاد آریان در عروق آنان جاری است و فرزندان همان پدران هستند که از لحاظ استعداد اداره کردن و آباد نمودن و تشکیلات دادن و بی افکندن کاخهای

بزرگ اصلاحات اگر از رومیان بالا تر نباشند بطور قطع از آنها پست تر نیستند هیچ کتابی مانند این کتاب لوئی مادلن لذت بخش تر و در تشکیل شخصیت و پرورش استعداد های بزرگ فرماندهی و اداره کردن آنها موثرتر نیست و در عین حال مطالعه این کتاب برای افسران که بمنظور کسب افتخار جاودان و ارتقاء از فرهنگ ترقی و تعالی باید مخصوصاً از عهده اداره کردن افراد و استفاده از قوای خداداد خود در اصلاحات اساسی و ایجاد تشکیلات صحیح و منظم استفاده کامل نمایند دارای فوائد فراوان خواهد بود و بهمین جهت است که ما این کتاب گرانبهارا که مخصوصاً بیشتر جنبه روانشناسی دارد برای خوانندگان عزیز مجله ارتش بتدریج ترجمه می کنیم و امیدواریم از مطالعه آن هم از تحولات روحی بزرگترین سردار جهان آگاه گردند و هم برای انجام وظیفه شکر فی که میهن بدانها محول کرده است از آن مدد گیرند و بار دیگر یاد آوری میشود که هرگز هدفی را که لوئی مادلن در نگارش این کتاب تعقیب کرده است از نظر دور ندارند و بدانند که در این کتاب بیشتر زندگی ناپلیون از لحاظ نبوغ خدا دانی وی در اداره کردن ملل و ایجاد قاسیسات عظیم اجتماعی و قدرت بنیان گذاری مورد توجه قرار گرفته است.

پوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

بیتال جامع علوم انسانی